VERTROUWEN IN LAREN

COALITIEAKKOORD 2022-2026

Larens Behoud | VVD | D66

Voorwoord

Laren is een bijzonder mooi en uniek dorp. Bijna nergens in Nederland zijn de inwoners en instellingen zo verbonden aan de identiteit van de eigen gemeente. En dat willen we graag zo houden, maar dat vraagt wel een heldere visie, duidelijke keuzes en goede samenwerking. Met dit coalitieakkoord leggen Larens Behoud, VVD en D66 hun afspraken voor de komende vier jaar vast. We maken als coalitiepartijen graag onze ambities duidelijk en vragen daarvoor steun bij de volledige gemeenteraad en uiteraard alle inwoners van Laren.

Dit coalitieakkoord is tot stand gekomen in gesprek met inwoners, belangenorganisaties, ambtelijke adviseurs en alle partijen in de Larense gemeenteraad. Als coalitiepartijen staan we voor een eigentijdse, open bestuursstijl. Daar hebben we invulling aan gegeven door in alle fasen het gesprek met de samenleving op te zoeken. In de raad over het eindverslag van de informateur en daarna tijdens onze onderhandelingsrondes. We spraken met vrijwilligers van de Hut van Mie over duurzaamheid, met Bijzonder Laren over de ontwikkeling van ons dorpscentrum, met Singer, de Bibliotheek, de Sportraad, woningbouwcorporatie Gooi & Omstreken en diverse anderen om ons beeld aan te scherpen. Uit het gesprek met Groen Laren namen we de ambitie en prioritering op duurzaamheid mee. Van het CDA namen we de ideeën over een burgerberaad (in aangepaste vorm) en de aandacht voor het benutten van de economische kracht over.

Na vaststelling van het concept hebben we dit akkoord met inwoners besproken. Zij spraken ons onder andere aan over het verkeer op de Eemnesserweg, over toegankelijkheid, over zonnepanelen in beschermd dorpsgezicht en over het stimuleren van groene tuinen. Ook waren er verduidelijkende vragen en ook veel positieve reacties. Op een drietal punten heeft dat tot aanpassing van de teksten geleid, andere suggesties waren daarvoor te gedetailleerd, maar komen zeker aan de orde bij de uitvoering van het akkoord.

Aan het nieuwe college de taak om dit akkoord uit te werken in een collegeprogramma, voorzien van een planning en financiële doorrekening.

We willen de komende vier jaar werken volgens de lijn: eerst breed het maatschappelijke gesprek aangaan, daarna het politieke debat en dan pas besluitvorming. De opkomst bij de verkiezingen was hoger dan in omliggende gemeenten, maar is toch lager dan wij zouden willen. Wij maken ons daar zorgen over en gaan de komende periode benutten om te laten zien dat het gemeentebestuur (raad, college en organisatie) samen willen werken met alle inwoners en ondernemers in ons dorp om Laren bijzonder én mooi te houden! Wij hebben vertrouwen in de kracht van ons dorp en onze inwoners, wij willen met dit programma het vertrouwen van onze inwoners waarmaken.

Namens hun raadsfracties, de fractievoorzitters van

Larens Behoud	VVD	D66
Karel Loeff	Jan van Midden	Flip de Groot

Deelnemers aan de coalitiebesprekingen: zittend v.l.n.r. Karel Loeff, Ellen van Dorst-Brakel, Frits Westerkamp, formateur Jan den Dunnen, Flip de Groot. Staand v.l.n.r. Jan van Midden, Erik Koldenhof

Inhoud

Voorwoord 1

1. Uitgangspunten & visie 4

1.1 We koesteren en benutten de kwaliteiten van ons dorp 4

1.2 We herkennen de uitdagingen waar we voor staan 5

1.3 We hanteren een herkenbare bestuursstijl om de problemen aan te pakken 6

2. Prioriteiten voor 2022 – 2026 9

2.1 Gezond en prettig samenleven 10

2.1.1 Zorg: jeugdzorg en WMO 10

2.1.2 Werk & inkomen: participatiewet 10

2.1.3 Investeren in verbinding 11

2.1.4 Sport en bewegen 12

2.1.5 Kunst en cultuur 12

2.1.6 Economie en toerisme 13

2.1.7 Onderwijs 13

2.2 Verantwoordelijkheid nemen voor een duurzame toekomst 15

2.2.1 De Larense uitdaging: energie besparen en opwekken 15

2.2.2 Klimaatadaptatie: Laren Regenklaar 16

2.3 Keuzes in onze schaarse ruimte 17

2.3.1 Wonen 17

2.3.2 Verkeer en bereikbaarheid 18

2.3.3 Openbare ruimte 20

2.3.4 Natuur en groen 20

2.4 Randvoorwaarden 22

2.4.1 Veiligheid op orde 22

2.4.2 Aan de slag met inwoners 22

2.4.3 Samenwerking 23

2.4.4 Financiën op orde 24

1. Uitgangspunten & visie

Laren is een gemeente met een kleinschalige maar krachtige, betrokken samenleving en met uitzonderlijk veel voorzieningen die vergelijkbaar zijn met een middelgrote stad in Nederland. De coalitiepartijen willen dit graag zo behouden en versterken: daarvoor moeten we samenwerken met inwoners en instellingen, onze buurgemeenten in de BEL-combinatie en in de regio. Daardoor blijft Laren sterk en zelfstandig!

De inwoners van Laren mogen van het gemeentebestuur een helder toekomstperspectief verwachten. Het bestuur stelt prioriteiten en we richten onze aandacht op de onderwerpen waar de gemeente het verschil kan maken. We kijken daarbij goed naar de taken die de gemeente kan uitvoeren én de manier waarop we de inwoners hierbij graag betrekken om gezamenlijk onze maatschappelijke doelen te bereiken.

Akkoorden zoals deze worden geschreven langs de lijn van bestuurlijke onderwerpen (zoals verkeer of financiën). Wij vinden het belangrijk om ook vanuit de inwoners te kijken op welke inzet gerekend kan worden als het gaat om grote zorgen zoals klimaat, kansengelijkheid en veiligheid maar ook de mogelijkheid om vorm te geven aan het eigen leven en te kunnen participeren. Bij de lange termijnvisie voor Laren is dat van belang. Zo bieden kleine woningen rond het centrum kans voor ouderen om zelfstandig in het dorp te blijven wonen, draagvlak voor voorzieningen én ruimte voor starters om door te stromen. Investeringen in verkeersveiligheid zorgen dat kinderen én ouderen zich makkelijker door het dorp kunnen bewegen.

We verwachten dat het college de komende jaren ook telkens dit inwoners perspectief hanteert bij nieuwe beleidsvoorstellen.

1.1 *We koesteren en benutten de kwaliteiten van ons dorp*

Laren heeft een aantal bijzondere kwaliteiten. Zij vormen de kracht van ons dorp. We moeten ze koesteren en we zetten ons ervoor in om ze voor de toekomst veilig te stellen. Door het benoemen van de uitdagingen en de richting van ons gezamenlijk bestuurlijk handelen geven we de visie aan op de ontwikkeling van onze gemeente.

- *Behoud de uitstraling van het erfgoed, het centrum en het groen*

  De huidige inwoners van Laren zijn rentmeesters van een uniek en uitgesproken mooi dorp. Dat is een historische verworvenheid: een heel dorp dat langdurig een gezamenlijk gevoel voor dorpsontwikkeling deelt en handhaaft. Laren is met 45 procent bedekking onder het groene blad de groenste gemeente van Noord-Holland. De winkels in het dorp kennen geen gevelverminkingen die winkelstraten elders zo dikwijls ontsieren. Om het dorp liggen de engen, beheerd door SOLL. Ruim 140 gemeentelijke en bijna 100 rijksmonumenten sieren ons dorp – een veelvoud van het landelijke gemiddelde. Tegelijkertijd is Laren geen museum en staat de tijd niet stil. Ons erfgoed moet en mag leven, net als het groene karakter dat steeds verandert. Waar het kan moet gebouwd en ontwikkeld worden om een plek te bieden aan nieuwe generaties inwoners, waarbij we het bijzondere karakter van Laren willen behouden en versterken.

- Versterk de kracht van zelfbestuur

  Laren is door z'n eigen inwoners gemaakt wat het is. De betrokkenheid is zeer hoog. Dat is te zien aan de bloei van de sportverenigingen en aan het culturele leven. Aan de vrijwilligers die

zich inzetten voor een duurzame toekomst en voor de opvang van Oekraïners. Maar het is met participatie net als met erfgoed: je moet het onderhouden en vernieuwen.

We willen op zoek naar een meer eigentijdse vorm van besturen, passend bij de krachtige samenleving van Laren. Als gemeente willen we ons hoge voorzieningenniveau vasthouden, en ook onze zelfstandigheid. De kracht van Laren is dat alles 'dichtbij' is. Daarom zoeken we nieuwe kansen en mogelijkheden om te verbinden én inwoners uit te nodigen zelf initiatief te nemen.

- Wees open en gastvrij naar de wereld

  Een zelfstandig dorp is iets anders dan een in zichzelf gekeerd dorp. Laren wil open staan voor de wereld en voor nieuwe ideeën en trends. Dat betekent dat we ontvankelijk zijn voor voorstellen van inwoners en ondernemers, maar ook van onze samenwerkingspartners en uitvoeringsorganisaties.

  We werken actief samen in de Gooi en Vechtstreek en doen mee in de Metropoolregio Amsterdam. We begrijpen dat die samenwerking inzet vraagt en dat je niet altijd precies krijgt wat je wil.

1.2 *We herkennen de uitdagingen waar we voor staan*

Onze gemeente staat de komende jaren voor een aantal belangrijke uitdagingen. Uitdagingen die we samen het hoofd moeten bieden. Dat kan alleen als we ze in samenhang benaderen en aanpakken met een strategie voor de lange termijn.

- *Vergrijzing en toenemende zorgvraag*

  Onze inwoners leven steeds langer en steeds langer in goede gezondheid. Het aantal ouderen neemt daarmee toe en uiteindelijk hebben velen van hen vaak meer zorg nodig dan hun eigen omgeving kan bieden. Laren staat voor een grote uitdaging om die zorgvraag in te vullen en we willen daarbij het accent verschuiven naar preventie en bevordering van een gezonde leefstijl.

  De decentralisatie van de Jeugdzorg van landelijk naar lokaal niveau met lagere budgetten heeft de drempels verlaagd. De afgelopen jaren zijn de kosten daarbij fors opgelopen waardoor onze begroting uit balans dreigt te raken. Bovendien is de kwaliteit van (samen)leven en het beoogde effect van de aangeboden zorg niet per definitie verbeterd. Als gemeenschap moeten we manieren vinden om de zorg op meer dan fatsoenlijk niveau te blijven bieden en dat we als gemeente de kosten blijvend kunnen beheersen

- *Bijdragen aan een duurzame toekomst*

  De afgelopen jaren heeft Laren zich terughoudend opgesteld in het uitvoeren van de energietransitie. De komende jaren willen we een inhaalslag maken. De ligging van ons dorp tussen natuurgebieden en de bijzondere, verspreide en vaak oudere woningvoorraad maken de opgave extra complex. Wel is Laren koploper op het gebied van klimaatadaptatie: in deze bestuursperiode wordt Laren Regenklaar afgerond. De volgende stappen zijn: het gemeentelijke en particuliere energieverbruik terugdringen, het inspelen op nieuwe ontwikkelingen, afval beter hergebruiken en het kwalitatief op peil houden van onze biodiversiteit.

❖ *Ruimte voor alle generaties*

Onze dorpsgemeenschap moet qua leeftijdsopbouw in balans blijven om onze toekomst veilig te stellen. Ouderen, jonge gezinnen, jeugd en alle andere inwoners maken samen ons dorp. Onze woningvoorraad moet dat weerspiegelen, maar jonge inwoners komen nauwelijks aan een woning binnen onze gemeente. De betaalbare voorraad is beperkt en doorstroming voor ouderen naar een kleinere woning is lang niet altijd mogelijk. De belangrijkste opgave voor de komende jaren is om te komen tot een aanbod van woningen dat betaalbaar is. We houden daarbij oog voor behoud en versterking van de zo gekoesterde ruimtelijke kwaliteit. Samen met de andere regiogemeenten werken we aan een evenwichtige woningvoorraad voor iedereen.

❖ *Toenemende (verkeers)druk in het dorpscentrum*

Laren is een populair dorp voor een dagje uit. Onze winkels en musea trekken veel mensen, van buiten het dorp, die veelal met de auto komen. Herrie van supercars in combinatie met het gedrag van autospotters leidt regelmatig tot gevaarlijke situaties. De goede autobereikbaarheid willen we behouden, maar de parkeerplaatsen lopen soms over. Daardoor ontstaat de noodzaak om te kijken naar alternatieven: parkeren op iets meer afstand van het centrum door op sommige momenten doorgaand autoverkeer te beperken en betere voorzieningen voor de fiets en de voetganger. Behoud en verbetering van goed openbaar vervoer is onze inzet richting de Provincie.

❖ *Onzekerheid vanuit het Rijk over financiën en regelgeving*

We hebben als gemeente te maken met de Rijksoverheid die een wispelturig financieel beleid voert. De jaarlijkse bijdragen uit het gemeentefonds en andere regelingen wisselen sterk en maken het opstellen van een solide begroting jaarlijks tot een uitdaging. De aanstaande herverdeling van rijksgelden bedreigt onze financiële positie verder: we krijgen veel minder geld. Door het uitstel van wetten zoals de Omgevingswet wordt het voeren van consequent en toekomstgericht beleid ons erg moeilijk gemaakt.

We moeten als dorp deze schokken op kunnen vangen. Daarom willen wij de financiële positie van Laren voor de langere termijn versterken en alles op alles zetten om ons hoge voorzieningenniveau zoveel mogelijk in stand te houden. Hiervoor gaan we ook in gesprek met de inwoners en instellingen van Laren. Samen met de BEL-combinatie, de Regio Gooi en Vechtstreek en de provincie Noord-Holland zetten we ons in voor een structurele financiële positieverbetering van de Laren.

1.3 *We hanteren een herkenbare bestuursstijl om de problemen aan te pakken*

❖ *Eerst de basis op orde*

Laren heeft een aantal jaren financieel zwaar weer achter de rug. Er is bezuinigd op de openbare ruimte, op de ambtelijke organisatie en op subsidies. Dat is te merken. De onzekerheid over de meerjarenbegroting blijft, vooral omdat de Rijksbijdrage vanaf 2026 weer sterk afneemt. Dat betekent dat we voorzichtig moeten omgaan met nieuwe wensen. We leggen de focus de komende vier jaar op het op orde brengen van wat goed moet zijn. Per thema kan dit verschillen: de afgelopen jaren zijn de sportaccommodaties op orde gebracht, voor de schoolgebouwen is juist nog veel werk te verzetten. We zetten in op meer

kwaliteit in de leefomgeving (schoon, heel, veilig) en op een solide ambtelijke organisatie om taken voor ons uit te voeren. We draaien daarvoor ook een aantal bezuinigingen, die nog uitgevoerd moesten worden, terug.

Onderdeel van 'de basis op orde' is dat we met organisaties binnen en buiten het dorp heldere afspraken maken over de prestaties die ze leveren en wat de gemeente daarvoor bijdraagt.

Als de basis op orde is ontstaat ook ruimte, zowel financieel als bestuurlijk, om met de samenleving over nieuwe ontwikkelingen en lange termijnplannen na te denken.

- *We benutten de kracht van onze inwoners*

De Beleidsnota Burgerparticipatie uit 2011 wordt vernieuwd. De voorbereidingen zijn in gang gezet en wij willen op korte termijn ruimte geven aan inwoners om hieraan bij te dragen. De coalitiepartijen willen dat inwoners meer eigenaarschap krijgen over hun eigen leefomgeving en daar samen zelf over beslissen. De rollen van het college, de gemeenteraad en de gemeentelijke organisatie veranderen daardoor.

De gemeente moet de 'spelregels' voor samenwerking helder formuleren: aan de voorkant goede afspraken maken en het definiëren van duidelijke opgaven en grenzen van wat mogelijk is voorkomen later in de tijd teleurstelling.

We gaan thematafels met inwoners organiseren om expertise op belangrijke opgaven te benutten.

- *We experimenteren en kijken of 't kan*

Als kleine gemeente moeten we flexibel zijn en maatwerk kunnen leveren. Dat is een kernkwaliteit die ons onderscheidt van grotere gemeenten. We gaan het aantal beleidsnota's beperken, maar juist in de praktijk kijken wat werkt of niet. Daarbij gebruiken we ook de expertise van onze inwoners.

Tegelijkertijd is 'direct doen' ook een valkuil in ons dorp met korte lijnen en een flexibele stijl. Dan kunnen soms besluiten worden genomen zonder dat alle belanghebbenden zijn gehoord of zonder dat alternatieven zijn bekeken. Datzelfde geldt ook in onze regionale samenwerking. We zijn scherp op onze eigen analyses en zorgen dat we die goed op orde hebben. Eerst luisteren, dan opgaven definiëren, daarna oplossingen bedenken. We vinden het niet erg om een stapje terug te doen als we daarmee vervolgens samen, sneller vooruit kunnen.

- *We zijn open over ons handelen en werken aan vertrouwen*

Integriteit, integer bestuur en integer handelen zijn voorwaarden om bij bewoners vertrouwen in het gemeentebestuur te krijgen en te behouden. Transparantie en gelijke behandeling, naar eer en geweten handelen zijn de basis voor ons werk.

De gemeente maakt ook fouten en die moeten we erkennen: het belangrijkste is om van die fouten te leren in plaats van ze direct te veroordelen. We gaan daarvoor intensief met elkaar in gesprek om een goede basis te leggen voor het bestuur en de relatie met onze inwoners.

De gemeenteraad heeft al afgesproken het gesprek aan te gaan over integriteit. Dat geldt uiteraard ook voor het college van B&W en voor de ambtelijke organisatie. Keuzes van de gemeente zijn begrijpelijk, transparant en navolgbaar. Wij zijn gericht op samenwerking met

de regio en zijn in staat om in de regionale samenwerking helder onze prioriteiten in te brengen en geaccepteerd te krijgen. We zullen niet altijd onze zin krijgen natuurlijk, ook daar zijn we transparant over naar de inwoners en de raad.

2. Prioriteiten voor 2022 – 2026

Dit coalitieakkoord omvat de belangrijkste afspraken tussen Larens Behoud, VVD en D66 voor de komende vier jaar. We hebben bij het tot stand komen van het akkoord de andere partijen in de gemeenteraad uitgenodigd om inhoudelijk bij te dragen. We nodigen hen dan ook uit om het akkoord, eventueel op onderdelen, te onderschrijven.

Het coalitieakkoord bevat de afspraken waar we elkaar in ondersteunen en het is de opdracht die we aan het college van B&W en de gemeentelijke organisatie geven. We weten ook dat er onderwerpen gaan komen die we niet voorzien hebben of waarover geen afspraken zijn. Dan grijpen we terug op de uitgangspunten die we hierboven hebben beschreven. Dat is de leidraad die wij ook hanteren bij het gesprek met de andere partijen en met de inwoners van Laren.

We vragen het college om bovenstaande uitgangspunten terug te laten komen in het beleid, zoals de Omgevingsvisie, en in het dagelijks handelen. De concrete uitwerking van dit akkoord in tijd en financiën moet in een collegeprogramma worden uitgewerkt.

2.1 *Gezond en prettig samenleven*

2.1.1 Zorg: jeugdzorg en WMO

De zorgkosten die de gemeente moet betalen zijn de afgelopen jaren fors opgelopen, mede door de beperkte sturingsmogelijkheden van de gemeente. Tegelijkertijd zien we dat de ingrepen die wel zijn uitgevoerd, zoals de nieuwe regels voor huishoudelijke hulp, financieel effect hebben.

- ✓ *Het Visitatierapport van de VNG uit 2021 geeft richting voor de komende periode en zal voor ons leidend zijn:*
  - *We maken in HBEL-verband in een bestuurlijke visie zo duidelijk mogelijk waar de gemeente wel en niet van zou moeten zijn, met per doelgroep inzichtelijk wat de concrete vragen en behoeften (kunnen) zijn en wat daarin het aanbod van de gemeente is (en dus ook niet is).*
  - *We maken de visie uitvoerbaar door heldere uitvoeringskaders voor medewerkers vast te stellen.*
  - *We blijven differentiëren in de aanpak voor verschillende groepen. Voor sommige groepen moet de vraag misschien afgeremd worden, omdat inwoners zelf eigenaarschap kunnen nemen voor hun ondersteunings-vragen, terwijl andere groepen juist meer aangeboden mag worden om ze te helpen.*

Dit laatste doen we bijvoorbeeld al met de inkomenstoets bij de huishoudelijke hulp. We willen experimenteren met een inkomenstoets op andere onderdelen, zoals (delen van) de jeugdzorg.

Tegelijkertijd waken we ervoor dat de financiën niet allesbepalend worden. Wie zorg nodig heeft moet die kunnen krijgen. Uitgangspunt is en blijft dat het concrete zorgaanbod in tijd wordt beperkt zodat mensen zo snel mogelijk weer hun eigen zelfstandigheid terugkrijgen. We proberen die ondersteuning dicht bij huis en laagdrempelig aan te bieden. We wachten de uitkomsten van het werken met praktijkondersteuners Jeugd bij de huisartsen af om onze verdere acties te formuleren.

We overleggen met de professionals en cliënten in het sociaal domein. Als gemeente moeten we de lijnen kort houden. Inkoop doen we regionaal via de Regio Gooi & Vechtstreek, maar lokaal voeren we het gesprek over toegang tot passende zorg en zorgvuldige verwijzing.

- ✓ *Voor de inkoop halen we schaalvoordeel via de Regio Gooi &Vechtstreek*
- ✓ *We zoeken samenwerking met eerstelijnszorg (o.a. huisartsen) om met hen te overleggen over het best passende, effectieve en kostenbewuste zorgaanbod.*

2.1.2 Werk & inkomen: participatiewet

In de eerste maanden van 2022 liep de inflatie hard op, in het bijzonder vanwege de veel hogere energierekeningen. Dit treft vooral inwoners met lage inkomens. Daarnaast wonen in Laren relatief veel inwoners die kwetsbaar zijn voor grote schommelingen (dure huizen, hoge energierekeningen, onzeker inkomen). Wanneer het daar misgaat, komen zij heel snel in grote problemen. We zetten ons in om snel ondersteuning en hulpverlening te bieden. Wanneer mensen in de knel komen moet dat snel gesignaleerd worden en de ondersteuning laagdrempelig zijn.

- ✓ *We zijn extra scherp op risicogroepen, zoals voor lage inkomens, ZZP'ers en ouderen: inflatie en in het bijzonder hoge energieprijzen. We bouwen door op de inzet op vroegtijdige signalering en laagdrempelige schuldhulpverlening.*

2.1.3 Investeren in verbinding

De kracht van ons dorp zit in de gemeenschap. We zijn trots op alle verenigingen, netwerken en clubs, waarin zij samenwerken voor de vitaliteit van ons dorp. In veel gevallen redden zij zich prima, zonder steun van de gemeente. Maar er zijn ook situaties waarin ondersteuning nodig is. Bijvoorbeeld om locaties of ruimte te vinden. Om andere inwoners te treffen of aan hun zichtbaarheid te werken. En soms om mensen die niet zelf hun weg vinden op pad te helpen naar de zorg en hulp die ze nodig hebben.

- ✓ *Onze samenleving staat bol van betrokkenheid en initiatief. Waar we de vraag krijgen, proberen we te helpen en te ondersteunen op weg naar zelfredzaamheid.*

Het welzijnswerk is een belangrijke schakel in het verbinden van inwoners en het signaleren van (opkomende) problemen. Maar ook in het ondersteunen van de vele vrijwilligersorganisaties en verenigingen die de maatschappelijke kracht van Laren vormen.

- ✓ *We willen het welzijnswerk, in lijn met de uitgangspunten van dit coalitieakkoord, vernieuwen. Daarbij maken we heldere afspraken over het bereik en de herkenning onder onze inwoners.*

Het jongerenwerk speelt een belangrijke rol om te zorgen dat alle jongeren zich thuis voelen in het dorp. We helpen jongeren die op het verkeerde pad dreigen te komen. Zij houden zich niet aan gemeentegrenzen dus het vraagt zicht op groepen en goede samenwerking.

- ✓ *We verwachten dat het jongerenwerk de straat op gaat en de jongeren(groepen) in de BEL-gemeenten goed in beeld heeft en zetten in op samenwerking met buurgemeenten.*
- ✓ *We laten het niet bij praten, maar willen ook daadkracht tonen, om te beginnen door uitvoering van het plan voor een eigen 'playcourt' en hangplek voor jongeren.*

Het Brinkhuis is de plek waar veel maatschappelijke activiteit samenkomt. De bibliotheek is de grootste trekker en krijgt ook steeds meer taken naast het uitlenen van boeken. Het is een informatiepunt voor kennis en ondersteuning. De activiteiten in het Brinkhuis moeten op elkaar en de behoefte in het dorp aansluiten. Daarvoor is het belangrijk dat nog meer inwoners van Laren de weg naar het Brinkhuis weten te vinden én weten met welke vragen ze daar terecht kunnen.

- ✓ *We onderschrijven de Visie Brinkhuis, zoals die door de raad in 2021 is vastgesteld.*
- ✓ *We zien het Brinkhuis als de "huiskamer" van Laren:*
  - *Met Stichting Hart van Laren maken we afspraken over het vergroten van de bekendheid van het aanbod in (en imago van) het Brinkhuis.*
  - *We vragen Bijzonder Laren en anderen, hoe het Brinkhuis ook een belangrijkere rol kan spelen in het voorzien in toeristische informatie.*

2.1.4 Sport en bewegen

Samenwerking met de sportverenigingen krijgt op dit moment vorm via individuele contacten, maar ook via de Sportraad. We willen de Sportraad formeel positie geven als kennis- en adviesorgaan van de gemeente en hen betrekken bij de visievorming op sport & bewegen in Laren vanuit de gedachte 'meer dan sport alleen'.

- ✓ *De Sportraad krijgt een formele positie als gesprekspartner en adviseur van B&W*

Samen met de Sportraad gaan we werken aan een visie op sport in ons dorp. Daarbij kijken we wat er op dit moment aanwezig is, welke trends we zien en welke aanpak voor de komende jaren nodig is. Daarbij betrekken we ook nadrukkelijk de lange termijn en eventuele uitgangspunten voor complexen en terreinen, zodat we later snel kunnen inspelen op ontwikkelingen.

Daarbij zien we drie belangrijke uitgangspunten: (1) infrastructuur als basis, (2) nieuwe ontwikkelingen daar een plek geven en (3) maatschappelijke verbinding organiseren.

De afgelopen jaren is volop geïnvesteerd in het eerste onderdeel: het onderhoud en de vernieuwing van de accommodaties van onze sportverenigingen en van de scouting. We gaan de komende jaren vooral aan de slag om te zorgen dat de verenigingen zich ook kunnen inzetten om inwoners gezond en in beweging te houden. En dat de mooie complexen in ons dorp daarbij maximaal benut worden.

- ✓ *We gaan door met de buurtsportcoaches, in de begroting maken we de gemeentelijke bijdrage daarvoor beschikbaar.*
- ✓ *We ondersteunen maatschappelijke initiatieven van de (sport)verenigingen, zoals 'De derde helft', G-hockey etc. Indien nodig trekken we daar extra geld voor uit.*
- ✓ *We stellen niet op voorhand geld beschikbaar voor de subsidieregeling voor sportaccommodaties, maar kijken op basis van de gezamenlijke visie waar prioriteiten liggen en welke andere, publieke en private, investeringsbronnen mogelijk zijn.*

2.1.5 Kunst en cultuur

In 2021 is door de gemeenteraad een nieuwe nota Kunst en Cultuur vastgesteld. We zien geen aanleiding om daarop bij te sturen. De komende jaren richten we ons op het uitvoeren van die nota, waarbij het ondersteunen en toegankelijk maken van onze vele culturele initiatieven centraal staat. We blijven ons vooral richten op het ontsluiten van het culturele aanbod voor kinderen en jongeren. Via cultuureducatie op scholen verbinden en betrekken we hen bij lokale initiatieven rondom kunst, cultuur en het culturele erfgoed in Laren.

- ✓ *De nota Kunst en Cultuur is de komende jaren leidraad voor de uitvoering.*

Gezien de dynamiek van het culturele veld in Laren verwachten we dat niet alle ontwikkelingen te voorzien zijn. We staan open voor nieuwe initiatieven en verwachten dat sommige ook weer verdwijnen. Aanpassingen doen we in goed overleg met de culturele organisaties.

2.1.6 Economie en toerisme

Laren kent geen meerdaags toerisme. De fraaie natuur en het erfgoed zijn aantrekkelijk voor onze bewoners én bezoekers. Bezoekers aan ons dorp proberen we vast te houden en te verrassen. Singer Laren, de winkels en de poffertjeskraam zijn bijzondere trekkers. Daarvoor moeten aantrekkelijke looproutes en interessante programma's gemaakt worden. Vanuit Singer Laren moeten bezoekers de weg vinden naar de Brink en verder het dorp in.

Bijzonder Laren is belangrijk als dorpsfonds en als aanjager van activiteiten in het dorp. Daarnaast zorgt het voor verbinding tussen ondernemers onderling en tussen ondernemers en de gemeente.

- ✓ *Samen met Bijzonder Laren en Singer Laren en andere betrokkenen willen we samenhang in het toeristisch aanbod brengen, zodat meer ondernemers profiteren van de bezoekers aan ons dorp. Ook proberen we trekkers toe te voegen, zodat bezoekers langer in het dorp blijven.*
- ✓ *We maken met Bijzonder Laren afspraken over een structurele bijdrage aan de uitvoering van de gezamenlijke visie.*

Het ondernemerschap en de open houding die Laren kenmerken zijn de stille economische kracht. Die economische motor moeten we benutten, zodat ook in de toekomst Laren vitaal en aantrekkelijk blijft.

- ✓ *We richten een thematafel in, met experts uit het dorp, die in een beperkte tijd onze economische kansen inventariseert en innovatieve voorstellen doet om deze kansen te benutten.*
- ✓ *We staan open voor de komst van een kleinschalig hotel voor bezoekers aan het dorp.*

2.1.7 Onderwijs

Het brede onderwijsaanbod in ons dorp is één van onze grootste kwaliteiten, waarvoor jonge gezinnen komen en blijven wonen in Laren. Ook veel leerlingen van buiten de gemeente komen naar onze scholen. Het onderwijsveld werkt op dit moment goed samen om het aanbod op peil te houden. De gemeente richt zich voornamelijk op het voorzien in goede huisvesting. Daar ligt een belangrijke opgave.

Het onlangs opgeleverde rapport over de staat van onderhoud van de schoolgebouwen vormt de basis voor het gesprek met de schoolbesturen. Zowel de scholen als de gemeente hebben onvoldoende financiële middelen gereserveerd voor onderhoud en renovatie.
Elke school heeft door het eigen onderwijssysteem en de karakteristieken van het gebouw en de ligging een andere ruimtevraag. We proberen hierin maatwerk te leveren en streven naar lagere onderhoudslasten op de lange termijn.

- ✓ *Onderwijshuisvesting moet kwalitatief op orde zijn en passend bij de Larense maat.*

We willen in twee bestuursperiodes, tot 2030, grote stappen maken in het onderhoud en de modernisering van de schoolgebouwen. Voor een aantal scholen zal nieuwbouw wellicht een betere oplossing zijn dan grootschalig onderhoud. Om dit te financieren worden toevoegingen met andere functies zoals wonen onderzocht.

We gaan met de schoolbesturen in gesprek over de wensen en de investeringsruimte. Daarvoor stellen we een gemeenschappelijk meerjarig Integraal Huisvestingsplan Onderwijs op. De gemeente zal capaciteit vrijmaken om de plannen voor te bereiden en ten uitvoer te brengen.

- ✓ *We maken vaart in het overleg met de scholen en binnen een jaar komen we tot een volwaardig Integraal Huisvestingsplan (IHP)*

2.2 *Verantwoordelijkheid nemen voor een duurzame toekomst*

Duurzaamheid kent vele vormen, de *Sustainable Development Goals* van de Verenigde Naties omvatten onder andere doelen voor eerlijke consumptie, voedselproductie, waterbeheer en grondstoffengebruik. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) adviseert gemeenten om een beperkt aantal doelen te kiezen, waarop met resultaat maatregelen genomen kunnen worden. Ons duurzaamheidsbeleid richt zich op twee doelen: (1) schone en betaalbare energie en (2) het tegengaan van de effecten van klimaatverandering.

2.2.1 De Larense uitdaging: energie besparen en opwekken

Ons dorp heeft een aantal kenmerken die het lastig maken grootschalige stappen te zetten. Grote collectieve warmtenetwerken zijn vooralsnog onbetaalbaar voor het hele dorp, met zoveel eigen en verspreid liggende gebouwen. We houden de ontwikkelingen op dat vlak in de gaten, om mee te bewegen als mogelijkheden zich voordoen. Het betekent ook dat we slim moeten zijn en met onze inwoners in gesprek gaan over wat wel mogelijk is. Zoals in de Regionale Energiestrategie (RES) en de Transitievisie Warmte vastgelegd moeten we het van slimme, kleine stappen hebben, die samen een substantieel resultaat geven.

- ✓ *We maken een concreet plan, waarin we onze inzet op duurzaamheid voor de komende jaren uitwerken in lokale acties.*

We willen het voor onze inwoners mogelijk maken om mee te doen met projecten voor zonne-energie, ook wanneer hun eigen dak daar niet voor geschikt is.

- ✓ *We doen alles wat mogelijk is om gemeentelijke panden en terreinen geschikt te maken voor zonne-energie en werken mee aan postcoderoosprojecten om inwoners het eigenaarschap over hun energieopwekking te geven. In deze bestuursperiode realiseren we tenminste één project om daarvan te leren voor nieuwe projecten.*

Huishoudens zijn de belangrijkste energieverbruikers in ons dorp. We moeten hen ondersteunen bij het maken van de keuze voor isolatie en duurzame opwekking, juist ook wanneer zij dat financieel lastig vinden óf niet nodig. Daarvoor maken we gebruik van de vrijwilligers en overtuigingskracht van energiecoöperatie, de Hut van Mie en van andere organisaties, zoals het Duurzaam Bouwloket.

- ✓ *We gaan inwoners actief benaderen, bijvoorbeeld buurtgericht of wanneer zij gaan verbouwen of verhuizen, om verbeteringen aan hun woning door te voeren. We informeren hen over de mogelijkheden, in het bijzonder de hybride warmtepomp, die voor veel Larense woningen een effectieve investering lijkt. We gaan onderzoeken welke regelingen, zoals financiering via de Gemeentelijke Verduurzamingsregeling, wij kunnen aanbieden aan inwoners die besluiten om een investering te doen in de isolatie van en energieopwekking met hun woning*
- ✓ *We maken een prestatieafspraak met de Hut van Mie waarbij we hen een meerjarige bijdrage toekennen, in ruil voor meetbare stappen in bereik van inwoners er realisatie van maatregelen.*

2.2.2 Klimaatadaptatie: Laren Regenklaar

Klimaatverandering zorgt voor meer extreme weersomstandigheden. Droge, hete periodes en plotselinge extreme buien. In Laren merken we de effecten vooral bij hevige regenval, dan staan grote delen van het dorp onder water. In de afgelopen raadsperiode is daarom een start gemaakt met Laren Regenklaar.
De maatregelen hebben echter flinke impact in het dorp. De besluitvorming over de waterberging op de Brink is door de raad uitgesteld en het college heeft ook de uitvoering van de maatregelen op de Hertenkamp aangehouden, zodat het nieuwe college daarover kan besluiten.

- ✓ *Het door de raad vastgestelde masterplan Laren Regenklaar voeren we uit, maar de meest ingrijpende keuzes maken we samen met de samenleving en de gemeenteraad.*

Dat betekent dat we het uitgewerkte plan voor waterberging onder de Brink aan onze inwoners en ondernemers voorleggen. We staan open voor verbeteringen en andere voorstellen en gaan die transparant tegen elkaar afwegen. Daarna pakken we door, want zonder waterberging op de Brink lopen we het risico dat het centrum binnenkort weer blank staat.

- ✓ *We vragen bewoners ook zelf mee te helpen. Daarvoor stimuleren we bijvoorbeeld het verwijderen van tegels en andere verharding in tuinen,*

2.3 *Keuzes in onze schaarse ruimte*

De ruimtelijke kwaliteit van ons dorp is voor een belangrijk deel het gevolg van consequent beleid gericht op bescherming en voorzichtige ontwikkeling. De geschiedenis van de gebouwen, de oude verbindingsroutes en de groene omgeving vormen de dragers van het fraaie aanzien van ons dorp. Elke vierkante meter heeft waarde en elke ontwikkeling staat niet voor niks ter discussie. Maar discussie of angst voor verandering helpen ons niet om verder te komen, want de druk op onze schaarse ruimte neemt toe. De kinderen van onze inwoners willen graag in het dorp blijven wonen, maar ook ouderen willen graag kleiner, zelfstandig, in Laren blijven wonen. Om de wensen rond bereikbaarheid en betaalbaar wonen in goede banen te leiden is een heldere visie nodig.

2.3.1 Wonen

De vraag naar woonruimte is één van de grootste opgaven waar wij voor staan. We kunnen als gemeente Laren het probleem niet alleen oplossen, maar wel een bijdrage leveren. Dat kan door wat we (laten) bouwen, door regelgeving en door ondersteuning. Nieuwbouwprojecten dienen altijd meer doelen te hebben dan alleen het maximaliseren van opbrengst. Betaalbaar wonen en ruimtelijke kwaliteit tellen net zo zwaar. Nieuwbouw zorgt ervoor dat onze maatschappelijke voorzieningen voldoende basis behouden en kan voor de gemeente inkomsten opleveren.

Een nieuwe woonvisie en bouwnota is één van de prioriteiten voor het nieuwe college. Deze moet in de eerste helft van 2023 aan de raad worden voorgelegd.

In de woonvisie leggen we in ieder geval de volgende zaken vast:

- ✓ *We verwachten dat elk nieuw bouwproject tenminste voor een derde uit sociale huurwoningen bestaat, die door corporaties geëxploiteerd moeten worden en dus ook langdurig voor de sociale voorraad behouden blijven.*
- ✓ *Voor kleinschalige projecten waar een mix van woningen niet haalbaar of gewenst reserveren we het niet gebouwde deel sociale huur voor andere, grotere projecten. In de nieuwe Woonvisie wordt dit uitgewerkt.*
- ✓ *Afwijken daarvan kan alleen via een raadsbesluit, bijvoorbeeld wanneer een project andere maatschappelijke doelen dient, zoals het bijdragen aan de bekostiging van de opgave onderwijshuisvesting.*
- ✓ *Naast sociale huur stellen we, waar mogelijk, ook eisen voor andere vormen van ondersteuning van starters, zoals sociale koop.*

Naast deze afspraken kijken we ook actief naar mogelijke nieuwe bouwlocaties. Nieuwbouw is de meest zichtbare ontwikkeling op het gebied van woningbouw. Door gericht kleinere woningen te bouwen, maken we het mogelijk voor ouderen om door te stromen. Daarmee laten zij grotere woningen voor gezinnen achter, maar is er ook een kans voor woningen die gericht zijn op starters met een werk-binding met Laren. Als onderdeel van de bouwnota vindt een verkenning van de gronden in de gemeente plaats, waarbij nadrukkelijk ook woningbouwcorporatie Gooi & Omstreken gevraagd wordt de eigen gronden opnieuw te bekijken.

- ✓ *We gaan actief op zoek naar bouwlocaties, maar doen dat zorgvuldig en in gesprek met belanghebbenden.*

- *Inbreidingslocaties worden niet op voorhand uitgesloten, maar het (sociale) woningbouwprogramma en behoud van de ruimtelijke kwaliteit zijn randvoorwaarden.*
- *Transformatie van kantoren of bedrijfspanden of sloop/nieuwbouw kunnen ervoor zorgen dat het aantal woningen toeneemt. In de woonvisie nemen we duidelijke randvoorwaarden op, waardoor initiatiefnemers weten waar ze aan toe zijn.*
- *Wij willen de mogelijkheid van het onder stringente voorwaarden van splitsing van kavels gaan onderzoeken waarbij wij in eerste instantie willen leren van de ervaringen in onze naburige gemeenten.*

Bij voorstellen voor inbreidingsplannen onderzoeken we en houden we rekening met cultuurhistorische en maatschappelijke waarden. De Erfgooierswoningen hebben in het bijzonder onze aandacht. Een investering is nodig, maar de middelen zijn, ook bij de woningbouwcorporatie, niet voorhanden.

Als onderdeel van de nieuwe woonvisie willen we, samen met belanghebbenden, kijken naar kansen met als doel om duurzaamheid te verbeteren, ruimtelijke kwaliteit & historische waarden te behouden en sociale karakter te waarborgen.

In de regio Gooi & Vechtstreek wordt onderzocht hoe de huisvestingsverordening kan zorgen voor zelfbewoning en anti-speculatie. In nieuwbouwprojecten blijven we dit meenemen, bijvoorbeeld door een meerwaardeafdracht te verplichten, wanneer woningen snel en met winst worden doorverkocht.

- ✓ *Speculatie met de Larense woningvoorraad gaan we tegen door regionale regelgeving toe te passen en lokale afspraken te maken.*

In de woonvisie en de prestatieafspraken met woningcorporatie Gooi en Omstreken leggen we ook vast wat we samen kunnen doen om doorstroming te bevorderen. Wanneer ouderen naar kleinere woningen doorstromen, komen er grotere woningen vrij voor startende gezinnen. Daar komt bij dat de druk op de woningmarkt en de instroom van specifieke doelgroepen, zoals vluchtelingen, ervoor zorgt dat de voorraad zo zorgvuldig mogelijk ingezet moet worden.

- ✓ *Onderdeel van het woonbeleid zijn stimuleringsmaatregelen en advies om inwoners te helpen passende woonkeuzes te maken (bijvoorbeeld door extra inzet van wooncoaches).*

2.3.2 Verkeer en bereikbaarheid

De populariteit van Laren is ook merkbaar op onze parkeerterreinen en de wegen in het dorp. De oude structuren zijn niet berekend op het verkeer van tegenwoordig. We willen de toeloop van verkeer beheersbaar houden in de wijdere omgeving van het centrum en de verkeersveiligheid voor langzaam verkeer verbeteren. Daar is niet één oplossing voor te vinden, het moet een optelsom zijn van kleine en grotere maatregelen. De ervaring met het afsluiten van wegen in 2021 in verband met supercars en autospotters leert dat flexibele maatregelen kunnen helpen en dat door uit te proberen snel blijkt wat effectief is. Een dergelijke aanpak heeft onze voorkeur boven het inhuren van dure adviesbureaus voor het opstellen van rapporten.

- ✓ *Aanpassingen in het verkeer doen we volgens het motto "kijken of 't kan", waarbij we maatregelen proberen en aanpassen om te zien of ze effect hebben.*
- ✓ *Bij herinrichting van straten in de woonbuurten in het dorp wordt 'auto te gast' het uitgangspunt*
- ✓ *Voor het opknappen van de doorgaande wegen Naarderstraat, Hilversumseweg en Eemnesserweg onderzoeken we nieuwe financiële mogelijkheden om deze versneld op te kunnen pakken.*

We stimuleren bezoekers om meerdere plekken (horeca, winkels, cultuur) in het dorp te bezoeken. Als je een rondje loopt, hoef je ook niet voor de deur te parkeren. De parkeerterreinen bij Singer, de Hertenkamp en Plein 1945 en bij de grote sportverenigingen buiten het weekend, zijn een prima uitvalsbasis. In de praktijk blijkt dat op drukke momenten de parkeercapaciteit (in het bijzonder bij Singer) nog onvoldoende is. Daarvoor zijn aanvullende oplossingen nodig, bijvoorbeeld met parkeren verder uit het dorp, gecombineerd met een pendelbusje. Ook dagen we ondernemers uit om een systeem van *valet parking* te ontwikkelen, wat een publiekstrekker op zich zou kunnen zijn en passend bij de chique uitstraling.

- ✓ *We onderzoeken, met ondernemers en met Singer, hoe we op creatieve manieren de parkeerdruk in het centrum kunnen verlichten. Dat kan bijvoorbeeld door winkelmedewerkers te stimuleren aan de randen van het dorp te parkeren, zodat beschikbare ruimte voor bezoekers vrijkomt.*

De kleine straten in Laren zijn niet berekend op de grote vrachtwagens die nu veel winkels bevoorraden. Een autoluw centrum betekent dat we de hoeveelheid grote en zware vrachtwagens willen terugdringen, zeker op momenten dat er veel bezoekers zijn.

- ✓ *In goed overleg met Bijzonder Laren gaan we experimenteren met het autoluw maken van de Nieuweweg, te beginnen op de zaterdagen en koopzondagen..*
- ✓ *We gaan de hoeveelheid zwaar verkeer terugdringen en gaan in overleg met ondernemers de beste werkwijze daarvoor zoeken: venstertijden, vaste routes en/of beperkingen op de omvang van vrachtwagens. Daarbij wegen we, naast verkeersveiligheid, de milieueffecten van de verschillende keuzes nadrukkelijk mee.*

De bereikbaarheid van Laren is natuurlijk niet alleen van de auto afhankelijk. De HOV-baan langs de A27 biedt extra mogelijkheden. We zetten ons in om te zorgen dat bestaande lijnen zoveel mogelijk behouden blijven en goed op de HOV-lijn aansluiten. De fietsinfrastructuur in Laren is nog beperkt, maar biedt wellicht ook mogelijkheden om inwoners uit het eigen en aangrenzende dorpen minder vaak met de auto te laten komen.

- ✓ *We lobbyen om de OV-bereikbaarheid verder te verbeteren en maximaal van de HOV-aanleg te profiteren. Daaronder valt ook de ondersteuning voor inzet van de 'Singer Expres', als onderdeel van de OV-concessie.*
- ✓ *We verkennen, eventueel via het inwonerspanel en met de jongerenraad, welke (kleine) ingrepen mogelijk zijn om fietsen aantrekkelijker te maken.*

De A1 blijft een belangrijke nationale route, maar wel één die onze gemeente doorsnijdt. Op termijn zal het Rijk ook hier investeringen moeten doen in bereikbaarheid en doorstroming.

- ✓ *We benutten de Regio Gooi & Vechtstreek en de MRA om te blijven lobbyen voor ondertunneling van de A1 en nemen dit mee in onze visies, in het besef dat dit pas op zeer lange termijn zal kunnen plaatsvinden.*

2.3.3 Openbare ruimte

De openbare ruimte is het visitekaartje van ons dorp. De historische structuur van met klinkers uitgevoerde veldwegen zonder trottoirs, nauwe straatjes en hoofdverkeer dwars door het dorp vallen moeilijk aan te passen zonder ingrijpende consequenties voor één of meer groepen verkeersdeelnemers. We willen de kwetsbare voetgangers en fietsers goed beschermen door sneller en beter onderhoud te plegen aan voet- en fietspaden. Uitbreiding en handhaving van 30 kilometer zones zorgen voor verlaging van de snelheid.

- ✓ *Het college gaat regelmatig op bezoek in alle buurten van Laren, waar met inwoners gesproken wordt over hun leefomgeving: openbare ruimte, verkeer, veiligheid, etc. In 2022 willen we alle buurten al één keer bezoeken.*

- ✓ *Op basis van deze buurtschouwen en inwonersmeldingen maken we prioriteiten: plekken waar beplanting verbeterd kan worden of waar de slijtage van het wegdek tot gevaarlijke situaties leidt.*

Tegelijkertijd vragen we ook aan onze inwoners wat zij zelf willen en kunnen doen. In andere gemeenten is goede ervaring opgedaan met het zelfbeheer van de openbare ruimte en groen door bewoners en ook in Laren vindt dit al op kleine schaal plaats. De gemeente en inwoners leggen dan afspraken helder vast en bewoners kunnen zelf beschikken over budgetten voor hun buurt. Zo stimuleren we het eigenaarschap. In combinatie met eigen werk is de kwaliteit dan omhoog te brengen.

- ✓ *We gaan bewoners uitnodigen om eigenaarschap van het groen in hun buurt op zich te nemen. We kijken wat elders werkt, maar experimenteren ook om samen met onze inwoners tot goede afspraken te komen.*

Onderhoud van de openbare ruimte is kostbaar. Behalve de oplopende kosten voor personeel zijn inmiddels ook de materiaalkosten enorm gestegen. Ook zijn onderhoudsmedewerkers moeilijker te vinden waardoor het werk niet kan worden opgepakt en uitgevoerd. We moeten dus elk dubbeltje moeten omdraaien en de investeringen doen waar onze inwoners het verschil het beste merken.

- ✓ *We investeren in het op orde brengen van de openbare ruimte en haar toegankelijkheid en draaien de voorgenomen bezuiniging op het onderhoud terug.*

2.3.4 Natuur en groen

Laren is één van de groenste gemeenten van Nederland. Laren draagt bij aan een gezonde werk- en leefomgeving in de MRA en daarmee aan een innovatief investeringsklimaat. Dat is iets om trots op te zijn en dat willen we graag zo houden. Van kleinschalig groen tot de heidevelden van het Gooisch Natuurreservaat (GNR) en de grote hoeveelheid bos- en laanbomen. We gaan er, ook voor onze kinderen, als een goed rentmeester mee om.
De raad heeft een terughoudend kapbeleid voor bomen vastgesteld dat in 2023 wordt geëvalueerd.

- ✓ *Het nieuwe groenplan voor onderhoud van het groen is in voorbereiding genomen en zal met de inwoners verder worden uitgewerkt voordat het wordt vastgesteld.*
- ✓ *Wij zetten ons in voor een tunnel onder de N525 in plaats van een ecoduct daarover. Dit om landschappelijke- en archeologische waarden te beschermen. Deze oplossing heeft nagenoeg dezelfde natuurwaarde als een ecoduct*

Groen in de openbare ruimte is nog lang niet altijd ook goede natuurkwaliteit. Wereldwijd, maar ook op de schaal van Laren staat het behoud van de biodiversiteit onder grote druk. Inmiddels wordt al minder vaak gemaaid in de openbare ruimte zodat insecten en planten de ruimte krijgen en er meer voedsel is voor dieren. Het terugdringen van versteende tuinen en openbare ruimte kan hierop een aanvulling zijn.

- ✓ *We gaan met bewoners in gesprek om kleinschalige verbeteringen van de biodiversiteit te bespreken.*

Onze ligging aan de heide en bos van het GNR maakt Laren tot één van de beste plekken om te wonen in Nederland. Voor de bewoners en de bezoekers aan het GNR-gebied willen we actief bijdragen aan de plannen van het GNR om de natuur te beschermen en tegelijk de recreatieve toegankelijkheid te verbeteren. Het GNR staat voor een organisatorische vernieuwing door de uittreding van Amsterdam en de Provincie Noord-Holland. De afkoopsommen moeten een structurele bijdrage leveren aan het behoud en de vernieuwing van onze prachtige Gooise Natuur.

- ✓ *We nemen een actieve rol binnen het Goois Natuurreservaat op ons om zowel het bestuur en de financiën als de natuur en recreatie goed te borgen. We zien het GNR niet als separate partner, maar zoeken juist de verbinding met ons eigen beleid.*

2.4 *Randvoorwaarden*

2.4.1 Veiligheid op orde

Laren heeft voorzieningen en aantrekkingskracht die passen bij een dynamisch stadscentrum. Die dynamiek willen we koesteren, maar het vraagt extra veel van onze afdelingen toezicht, handhaving en vergunningverlening.
Overlast en drugscriminaliteit verplaatsen zich makkelijk over gemeentegrenzen. In het Gooi moeten gemeenten elkaar daarom makkelijk kunnen vinden en samenwerken. Dat geldt ook voor nieuwe ontwikkelingen, zoals cybercriminaliteit, waar zowel jonge als oudere inwoners steeds vaker slachtoffer van worden.

- ✓ *We houden inzet van BOA's op peil en werken aan vergroting van zichtbaarheid en aan de duidelijkheid over prioritering van aandachtspunten in het dorp.*
- ✓ *We werken regionaal samen om expertise en capaciteit te delen. Het nieuwe Integraal Veiligheidsplan moet hier vorm en inhoud aan geven.*
- ✓ *We gaan in gesprek met jongeren en hun verzorgers over de onveiligheid van het 'autospotten'.*

Ook op het gebied van veiligheid koesteren we het zelf organiserend vermogen van onze inwoners. De buurtpreventieverenigingen spelen een belangrijke rol in het bereiken en informeren van inwoners en in het signaleren van knelpunten voor de gemeente. Hoe we dat precies vormgeven doen we in overleg met deze betrokken inwoners.

- ✓ *Het nieuwe college gaat actief aan de slag met de buurtpreventieverenigingen om de samenwerking maximaal te benutten.*

2.4.2 Aan de slag met inwoners

Samenwerken met inwoners is niet alleen een kwestie van een nieuwe nota, het gaat ook om een eigentijdse bestuursstijl. Het college en de raad moeten zichtbaar zijn in de samenleving.

We ondersteunen initiatieven van inwoners (zie 2.1.2, investeren in verbinding), maar ook bij gemeentelijke plannen vragen we actief de betrokkenheid van onze inwoners. We zetten daarbij bewust instrumenten in die zorgen dat we verschillende doelgroepen bereiken en horen.

- ✓ *We betrekken de jongerenraad en het inwonerspanel actief bij de thema's van vandaag zoals wonen, duurzaamheid, diversiteit en digitalisering.*
- ✓ *We gebruiken de georganiseerde adviesorganen zoals Bijzonder Laren, de Sportraad, adviesraad sociaal domein, buurtpreventieverenigingen en andere groepen betrokken inwoners om het gesprek met de samenleving te voeren op onderwerpen die hun domein betreffen.*
- ✓ *Rond grote opgaven in ons dorp organiseren we thematafels, waar experts en belanghebbenden, met ondersteuning van de gemeente, samen tot aanbevelingen voor het beleid komen. We geven daarbij aan de voorkant heldere randvoorwaarden mee.*

2.4.3 Samenwerking

Als gemeente kunnen we niet alles zelf doen. We maken op tal van onderwerpen afspraken met anderen. Soms zijn we opdrachtgever en hebben we direct invloed, soms zijn we een kleine deelnemer en profiteren we vooral van de inzet van anderen.

- ✓ *We koesteren de diversiteit aan samenwerkingsverbanden en scheppen bij elke samenwerkingskeuze duidelijkheid wat we ervan verwachten en wat wij bieden. Wel proberen we het aantal bestuurlijke partners overzichtelijk te houden: de focus van onze samenwerking is met de zes andere gemeenten in de BEL, de HBEL en de Gooi & Vechtstreek.*

De BEL-organisatie is dé belangrijkste uitvoerder van onze gemeente. Niet alleen dat, de buurgemeenten Blaricum en Eemnes zijn ook bestuurlijk onze 'eerste' partners, waarmee we schaalvoordelen, kwaliteit en stabiliteit nastreven. Zonder de BEL-samenwerking zou zelfstandigheid voor ons dorp geen reële optie zijn, gezien het steeds omvangrijkere takenpakket van gemeenten. We accepteren dat deze samenwerking soms ten koste gaat van maatwerk en slagkracht, omdat er extra afstemming nodig is. Tegelijkertijd willen we als opdrachtgever scherper zijn op wat we vragen en wat we krijgen. Daarom stellen we de verdeelsleutel tussen de drie gemeenten ook opnieuw ter discussie (zie paragraaf financiën).
Dat is niet van de ene op de andere dag geregeld, maar we willen de komende jaren zichtbaar stappen zetten om de uitvoering voor onze inwoners te verbeteren.

- ✓ *De BEL-samenwerking is en blijft onze basis voor het organiseren van beleid en uitvoering. We zoeken de samenwerking met Blaricum en Eemnes telkens op en zoeken naar manieren om elkaar te versterken.*
- ✓ *We accepteren dat er investeringen nodig zullen zijn in de BEL-organisatie, maar vragen dat daarvoor een helder plan wordt gemaakt, waarbij de effecten van die investeringen zichtbaar gemaakt worden.*
- ✓ *We constateren ook dat er op onderdelen uiteindelijk andere keuzes mogelijk zijn, zoals ook bij de belastingtaken is gebeurd. Dat doen we altijd in een zorgvuldig proces, samen met Blaricum en Eemnes.*

De belangen van onze inwoners en hun leefomgeving reiken verder dan de grenzen van het dorp. Daarom bestendigen we de samenwerking in de Gooi &Vechtstreek, de MRA en het GNR.

Ook in het dorp hebben we een aantal belangrijke samenwerkingspartners, die ook een forse bijdrage uit de gemeentebegroting ontvangen, zoals SBL (De Biezem), Bijzonder Laren en Hart van Laren (het Brinkhuis). We weten dat het met korte lijnen snel en makkelijk schakelen is, maar stellen ons zakelijk op om de schaarse gemeentelijke middelen goed in te zetten en het maatschappelijke doel voorop te stellen.

- ✓ *We sturen bij organisaties die een forse bijdrage (>€100.000,- per jaar) ontvangen van de gemeente op heldere afspraken over de maatschappelijke prestaties die zij leveren en de wijze van rapporteren.*

- ✓ *Waar mogelijk maken we meerjarige subsidieafspraken (zoals bij Singer Laren onlangs ook is gebeurd), om stabiliteit en vertrouwen in de samenwerking te brengen.*

2.4.4 Financiën op orde

Laren heeft afgelopen jaren fors moeten bezuinigen op uitgaven om de lopende kosten te kunnen dekken. Het effect daarvan is merkbaar geweest in de hogere lokale lasten, in subsidiekortingen en in bezuinigingen op onze eigen organisatie.

Laren heeft voor een kleine gemeente met een centrumfunctie voor de BEL-regio een zeer hoog voorzieningenniveau met een eigen zwembad, een eigen museum, en maatschappelijke voorzieningen zoals het Brinkhuis en de bibliotheek. Natuurlijk willen we die allemaal behouden maar ze vragen samen om hoge structurele uitgaven die zwaar op de begroting drukken. Grote nieuwe investeringen en wensen kunnen op dit moment eigenlijk niet meer uitgevoerd worden. Wij moeten voor de langere termijn 'sparen' om op een later moment de investeringen te kunnen doen die de inwoners van Laren ten goede komen.

De uitgaven voor de Jeugdzorg en WMO zijn de afgelopen jaren enorm gestegen zonder dat de regering ons hiervoor compenseert. De kosten moeten door de gemeente en haar inwoners zelf gedragen worden. Op dit moment is een omvangrijk kostenbeheersingspakket vastgesteld. De komende jaren worden cruciaal of wij in staat zijn om de kosten voor de Jeugdzorg en WMO te beheersen. Wij willen niet dat deze kosten uiteindelijk ten laste komen van de normale exploitatie. Wij vinden het daarom van het allergrootste belang dat wij de ontwikkeling van de kosten intensief volgen om tijdig en effectief te kunnen ingrijpen als zaken de verkeerde kant op dreigen te gaan.

Een aantal bezuinigingen uit het pakket van de begroting 2021, die in 2022 of 2023 zouden ingaan zetten we niet door omdat ze niet passen bij de keuzes van dit coalitieakkoord.

- ✓ *We draaien de voorgenomen bezuinigingen op het onderhoud van de openbare ruimte, op de buurtsportcoaches en op de ambtelijke capaciteit voor duurzaamheid terug.*

Om de begroting in de toekomst ook structureel sluiten te houden moeten we de hand op de knip houden. Dit akkoord bevat daarom geen grote nieuwe investeringen. Waar nodig zoeken we naar incidentele oplossingen.
We onderzoeken een aantal mogelijkheden om het structurele beeld te verbeteren.
Laren betaalt op dit moment 36,25% van de kosten van de BEL-organisatie. Daar staat tegenover dat Laren meer ambtelijke uren krijgt dan Blaricum en Eemnes. Door goed te kijken naar de ondersteuning die we nodig hebben kunnen we toewerken naar een gelijke kostenverdeling tussen de drie gemeenten. Structureel kan dit tussen de €400.000 en €500.000 schelen in de kosten. We kunnen hier pas rekening mee houden als Eemnes en Blaricum instemmen en het in de BEL-begroting is verwerkt.

- ✓ *In BEL-verband zetten we in op een gelijke verdeling van de organisatiekosten.*

Belastingheffing is een belangrijke taak die zorgvuldig moet gebeuren. Om de kwaliteit te waarborgen is besloten om de uitvoering door de gemeente Huizen te laten uitvoeren. Wij verwachten daar duidelijk effect van te zien en daarmee ook voor inwoners helder te kunnen laten

zien hoe belastingen, in het bijzonder de OZB berekend worden en daarmee het aantal bezwaren terug te dringen.

- ✓ *De belastingheffing moet begrijpelijk en transparant zijn. Dit moet blijken uit het afnemen van het aantal (gehonoreerde) bezwaarschriften.*

Het vorige college heeft in beeld gebracht wat de potentie van invoering van forenzenbelasting is, met een heel globaal geraamde, mogelijke opbrengst van 300 tot 400 duizend euro. Door leegstaande, onbewoonde (tweede) huizen te belasten dienen we twee doelen. In de eerste plaats compenseren we voor gemiste 'inwonersbijdragen' uit het gemeentefonds. In de tweede plaats stimuleren we het bewonen van woningen, wat in tijden van woningschaarste ook aantrekkelijk is. We geven opdracht om, na overgang van de belastingtaken naar Huizen per 1-1-2023, samen met Blaricum en Huizen te kijken hoe een forenzenbelasting vorm kan krijgen.

- ✓ *We zetten in op invoering van een forenzenbelasting per 1-1-2024*

De balanspositie van de gemeente is de afgelopen jaren flink verslechterd. In 2021 en 2022 verwachten we een aantal substantiële, incidentele opbrengsten. De verkoop van de Ligweide en het Raadhuis en hogere legesopbrengsten dragen daaraan bij. Deze zetten we niet direct in, maar gebruiken we om het weerstandsvermogen te versterken. Dit geeft een buffer, waarmee we nog onbekende tegenvallers kunnen opvangen zodat we niet acuut hoeven te bezuinigen..

- ✓ *De incidentele inkomsten in 2021 en 2022 gebruiken we om het weerstandsvermogen aan te vullen.*

- ✓ *De reserve Brinkplan (ca. €370.000,-) en de reserve precario (ca €115.000) kunnen vrijvallen, nu zij niet meer nodig zijn. Deze bedragen reserveren we als uitvoeringsbudget voor het coalitieakkoord.*

- ✓ *Voor de langere termijn gaan wij werken aan een goede balans tussen het door onze inwoners gewenste voorzieningenniveau, de investeringen die daarvoor nodig zijn en de wijze waarop wij deze investeringen zullen betalen. Wij zullen onze inwoners hierover transparant en in begrijpelijke taal informeren.*